

7
С. С. С. С.
С. С. С. С.

СПЕЦВИПУСК

НОВ
ПЕД А ГОГІЧН А
ДУМК А

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЖУРНАЛ

«НОВА ПЕДАГОГІЧНА ДУМКА»

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЖУРНАЛ СПЕЦВИПУСК

Засновано у 1994 році

Видається 1 раз на квартал

Засновники: Рівненський інститут удосконалення педагогічних кадрів, обласне управління освіти

Видавець: Рівненський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти

Листопад / 2008 р.

Журнал «Нова педагогічна думка» входить до переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук. (Постанова Президії ВАК України № 01-05/9 від 8 вересня 1999 року).

Редакційна колегія:

Ігор Пасічник, доктор психологічних наук, професор, академік МСАН, голова редколегії.
Вадим Авер'янов, доктор юридичних наук, професор.
Лев Баженов, доктор історичних наук, професор.
Вільгельм Бачинський, доктор історичних наук, професор.
Іон Винокур, доктор історичних наук, професор.
Станіслав Гончаров, професор, член-кореспондент АПНУ.
Анатолій Дем'ячук, доктор педагогічних наук, професор, академік АВШУ.
Світлана Лісова, доктор педагогічних наук, професор, академік АПСН.
Сергій Максименко, доктор психологічних наук, професор.
Віктор Москалець, доктор психологічних наук, професор.
Андрій Нісімчук, доктор педагогічних наук, професор.
Роман Павелків, доктор психологічних наук, професор.
Руслан Постолювський, професор, Заслужений діяч науки і техніки України.
Мирослав Савчин, доктор психологічних наук, професор.
Петро Саух, доктор філософських наук, професор.
Михайло Томчук, доктор психологічних наук, професор.

ЗМІСТ

МАТЕРІАЛИ КОНФЕРЕНЦІЇ

«Науково-організаційні засади розвитку психологічної служби системи освіти»

Савчук Л. Проектування психологічного супроводу професійного розвитку педагогів засобами післядипломної освіти.....	3
Вронська В. Проблема підвищення психологічної компетентності медичних сестер ДНЗ.....	7
Тищенко Л. Психолого-педагогічні основи системи розвивального навчання.....	10
Смольська Л. Психотілесний супровід та самоменеджмент педагога як умова його особистісного розвитку..	14
Василькова О. «Зміна ракурсу бачення проблем», як один з прийомів надання психологічної допомоги педагогу, який переживає кризу свого професійного розвитку.....	16
Колшакчи О. Моральні якості психолога у структурі особистісної готовності до надання психологічної допомоги.....	24
Пастушенко Л. Психологічні аспекти програми тренінгу розвитку особистісно-значимого досвіду.....	27
Шпак С. Діагностика і психокорекція емоційних станів молодших школярів у конфліктних ситуаціях.....	31
Камінська О. Місце та роль самоставлення в структурі самосвідомості особистості.....	36
Стасюк М. Психологічні аспекти організації гуманітарної експертизи у навчальному закладі.....	40
Рикуи А. Особливості фахової підготовки майбутніх практичних психологів.....	45
Михальчук Н. Науково-методичні аспекти підготовки практичних психологів та соціальних педагогів до розуміння літературних творів у процесі навчання у вищій школі.....	48

Хулавцева Н. Евристична бесіда як засіб підготовки практичних психологів та соціальних педагогів до майбутньої професійної діяльності.....	51
Назарук Н. Особливості підготовки практичних психологів та соціальних педагогів у системі післядипломної освіти.....	55
Романовська Д. До проблеми формування особистісної стратегії професійної діяльності психолога.....	57
Шагай Н. Особливості корекційно-виховної роботи з формування моральної вихованості розумово відсталих школярів.....	61
Джаман Т. Значення організованого дозвілля для успішної соціалізації молоді.....	64
Шарапа І. Психологічний супровід поведінки першокласників під час адаптації до умов шкільного життя.....	66
Спринська З. Психологічний аналіз взаємозв'язків гендеру з різноманітними властивостями особистості.....	69
Бастун Н. Перспективи впровадження нейропсихологічного підходу у практику шкільного психолога.....	73

МЕТОДИЧНІ ЗДОБУТКИ УЧИТЕЛІВ ПЕДАГОГІЧНОГО ЛЦЕЮ ПРИ РДГУ

Бордюк М., Волошина Н., Бордюк В. Допрофесійна підготовка учнів у ліцеях педагогічного профілю як передумова формування педагогічних кадрів.....	78
Хролець О. Дитяча література як чинник формування ціннісних орієнтацій молодших школярів.....	82
Бордюк В., Бордюк Н. Реалізація завдань професійного самовизначення ліцеїстів засобами спецкурсу «Життєтворчість як крок до професіоналізму».....	86
Машенко Н. Групова форма роботи учнів як модель педагогічної технології.....	90
Волошина Н. Критерії ефективності особистісно зорієнтованого уроку.....	92
Бордюк М., Шевчук Т. Технології підготовки і написання науково-дослідних робіт Малої академії наук України з вивчення властивостей полімерних матеріалів.....	93
Куцоконь Л. Шкільна екологічна освіта та виховання особистості.....	99
Курносікова Л. Оптимізація навчальної діяльності на уроках хімії — важливий засіб розвитку здібностей учнів.....	100
Шпайдер С. Застосування навчального програмного забезпечення на уроках фізики в 11 класі.....	103
Воротеляк В. Стан, проблеми, перспективи розвитку адаптивної фізичної культури.....	105
Пашко І., Мороз Л. Соціокультурний аспект у вивченні іноземної мови як чинник розвиваючого навчання.....	107
Шевчук Т. Шляхи удосконалення пунктуаційної грамотності старшокласників.....	111
Наумець С. Вивчення творчості В. Винниченка в ідеаційному аспекті.....	113
Царан С. Вивчення особливостей англійської комунікативної поведінки у контексті шкільної освіти.....	116

ляє підвищувати загальний рівень культури нашої молоді; формувати позитивно творче ставлення до життя.

Таким чином, бачимо, що демократичні процеси відкрили перед молоддю широкі можливості самоствердження не лише в межах традиційних інститутів соціалізації, але й поза ними. Одним із масових проявів цих можливостей самоствердження стали клуби, молодіжні організації. Їх роль визначається реальним задоволенням потреб у самовизначенні, самоствердженні, самостійності, різноманітних інтересів особистості. У клубному середовищі стихійно концентруються суспільні відносини, пристосовані для інноваційної діяльності, для прояву ініціативи та творчості. Завдяки таким клубам молодь відчуває взаєморозуміння і підтримку, проявляє індивідуальність, напрацьовує ціннісні орієнтації. Можна стверджувати, що потенційний ефект соціалізації клубної діяльності настільки вагомий, що дозволяє вважати молодіжні клуби чи організації автономними, самостійними інститутами соціалізації.

Для успішної соціалізації молоді та задовольняючи потребу змістовного наповнення дозвілля, зусилля соціальних педагогів, педагогів-організаторів, працівників центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді варто зосередити на:

- організації клубів за місцем проживання;
- залученні волонтерів до роботи з підлітками та молоддю, проведенні різноманітних дозвілевих заходів, акцій;

- проведенні просвітницьких тренінгів для молоді з метою підвищення їх дозвілевої культури.

На нашу думку, це сприятиме як успішній соціалізації, так і раціональному використанню вільного часу зокрема, що позитивно вплине на соціокультурну ситуацію в молодіжному середовищі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бестужев-Лада И.В. Молодость и зрелость: размышления о некоторых социальных проблемах молодежи / И.В.Бестужев-Лада. — М., 1984.
2. Капська А.Й. Соціальна педагогіка: навч. посібник / А.Й.Капська. — К., 2000.
3. Малков Д.Ю., Шендеровський К.С. Діяльність клубів за місцем проживання дітей та молоді в системі ЦССМ м. Києва: навч.-метод. збірник / Д.Ю.-Малков. — К., 2002. — С. 17.
4. Петрова І.В. Дозвілля в зарубіжних країнах: підручник / І.В.Петрова. — К.: Кондор, 2005.
5. Половения Д.И. Роль свободного времени в процессе творческой самореализации личности / Д.И.Половения // Природа, человек, культура: проблемы гармонии: материалы научной конф. — Мн.: Белорус. гос. ун-т культуры, 2003. — С. 442-446
6. Філіпов Ю. Молодіжні організації як одні з найважливіших інститутів трудової соціалізації молоді людини / Ю.Філіпов // Соціальна педагогіка: теорія і практика. — 2008. - №1. — С. 23

Іванна ШАРАПА,
аспірант РДГУ

ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ПОВЕДІНКИ ПЕРШОКЛАСНИКІВ ПІД ЧАС АДАПТАЦІЇ ДО УМОВ ШКІЛЬНОГО ЖИТТЯ

У статті йдеться про адаптацію першокласників до умов шкільного життя на рівні фактичного пристосування дитини, зміни її соціального статусу та світовідчуття, задоволення чи незадоволення собою та власною поведінкою. Адаптація розглядається як така, що забезпечує віковий розвиток. Механізми поведінки, що виникають у процесі адаптації, закріплюються у структурі особистості дитини і стають підструктурами її характеру.

Ключові слова: першокласник, адаптація, школа, психолог, поведінка.

На сучасному етапі пріоритетним напрямком роботи психолога є збереження психосоматичного здоров'я дітей та здійснення психолого-педагогічного супроводу кожної дитини як у дошкільному, так і в загальноосвітньому навчальному закладі. Саме з цієї причини ми присвятили своє дослідження проблемі психологічного супроводу поведінки першокласників.

Супровід, як зазначає Л.Корнієнко, — «це сис-

тема професійної діяльності, спрямована не на об'єкт, а на роботу з об'єктом» [6, с.3]. Тобто психолог не впливає на дитину своїми специфічними методами і прийомами, а взаємодіє з нею, пропонуючи їй різні шляхи розв'язання проблем, організовуючи співпрацю з дитиною, спрямовану на її самопізнання, пошук шляхів розуміння внутрішнього світу та системи міжособистісних стосунків. «Система супроводу визначає зміст багатьох видів діяльності шкільного психолога» [6, с.3]. Вона передбачає розробку критеріїв оцінки різних аспектів психологічного розвитку школярів, підбір відповідних методик дослідження, організацію спостереження за станом і розвитком школяра протягом усіх років навчання, порівняння показників класів із однієї паралелі чи між паралелями школи. Відповідно до цього, діяльність психолога в рамках супроводу передбачає здійснення спостереження за психологічними особливостями дитини протягом певних вікових етапів, аналіз соціального статусу особистості в класному колективі.

У своєму дослідженні Л.Корнієнко підкреслює,

що супровід дитини починається з дошкільного навчального закладу, де психолог перевіряє готовність першокласників шестирічного віку до навчання в школі. Жодна дитина не залишається поза увагою фахівців. Діагностичний мінімум на даному етапі передбачає виявлення певних характеристик, які найсуттєвіше впливають на успішний перебіг цього віку [6, с.3].

Як відомо, більшість сучасних першокласників відрізняється різним ступенем соматичних, психосоматичних, невротичних негараздів, які, безумовно, роблять важким процес адаптації дитини до нового соціального статусу. Тому кожному учню, вважає Ю.Таланова, необхідна підтримка й допомога «у входженні в шкільне життя як з боку значущих дорослих — батьків, учителів, так і з боку шкільного психолога» [10, с.17]. Причому варто враховувати такі яскраві вікові особливості першокласників, як егоцентризм, переважно кінестетична орієнтація, емоційність, рухливість, потреба у грі, конкретно-образне мислення, спонтанність.

Дозволимо собі трохи філософії: погляньмо, що відбувається зі світом і з нами. Світ навколо нас постійно змінюється, на зміну одній суспільній формі приходять інші: аграрне суспільство — індустріальне — постіндустріальне — інформаційне.

Психологи та вчителі в один голос стверджують, що сьогодні учні не такі, як були десять років тому. Сьогоднішній першокласник іде до школи, і в нього домінує не пізнавальна мотивація, коли дитині просто цікаво вивчати шкільну науку, а так звані широкі соціальні мотиви, тобто дитина хоче в майбутньому після закінчення школи навчатися у певному вищому навчальному закладі, хоче мати свій офіс, бути «просто директором», не усвідомлюючи при цьому, що для досягнення цих задумів потрібно мати відповідні знання і вміння мислити. Навчати таких пізнавально немотивованих дітей нашому вчителю дуже складно. «Сучасний світ дитинства, — стверджує З.Хоменко, — змінився: наші діти не такі покірні, слухняні, у них досить високий рівень самоповаги та гідності, що часто ставить у глухий кут авторитаризм та непогрішність дорослих. Зазнало змін і сімейне виховання: на долю сучасних дітей випадає все менше впливів народної педагогіки та психології, дітей виховують у неповних сім'ях, часто няні чи гувернантки, які більше дбають про власний зарібок, ніж про розвиток свого вихованця» [11, с.7]. Все сказане дає підстави зробити висновок про те, що світ дитинства зазнав різючих змін.

Школа як суспільна організація є посередником між окремою особистістю й суспільством. Позитивне ставлення до школи містить як інтелектуальні, так і емоційні компоненти. Прагнення зайняти нове соціальне становище збігається з усвідомленням важливості шкільного навчання, повагою до вчителя і товаришів по школі, бережливим відношенням до книги.

Особистісна і соціально-психологічна готовність до школи включає формування у дітей таких якостей, які допомогли б їм спілкуватися у школі з однолітками й учителями.

Справедливим є твердження А.Заяць про те, що

«кожній дитині необхідне вміння увійти в дитячий колектив, діяти спільно з іншими, поступатися в одних обставинах і не поступатися в інших. Ці якості забезпечують адаптацію до нових соціальних умов» [4, с.30].

Якщо найбільш прийнятними для учня є пізнавальні мотиви, то комунікативна готовність до навчання забезпечується умінням спілкування з дорослими.

Соціально-психологічна адаптація являє собою процес активного пристосування до нових умов життя [4]. Тому закони розвитку особистості необхідно враховувати не тільки під час складання програм навчального курсу, але й при кожній зустрічі педагога з дитиною. Розуміючи закони розвитку особистості та враховуючи вікові особливості учнів, ми полегшуємо і для них, і для себе тернистий шлях до знань. Закони розвитку особистості, взяті педагогікою із психології й соціальних наук, забезпечують нас реальними даними про те, як відбувається розвиток дітей — в пізнавальній, соціальній та емоційній сферах — в умовах шкільної системи.

Школа — найважливіший фактор соціалізації, вона готує учнів до того, щоб вони змогли зайняти своє місце в суспільстві, допомагаючи в засвоєнні основних навичок комунікації — читання, письма, говоріння, — навичок розумової та фізичної роботи, прийнятих у суспільстві соціальних цінностей, навичок мислення, вирішення проблем і змістової сторони дисциплін, передбачених шкільною програмою. І це лише окремі цілі освіти.

Розвиватися — це означає ставати якісно іншим, а не просто рости й розумнішати. Тому психолог повинен розуміти, що він відіграє неабияку роль у формуванні особистості дитини, задає орієнтири вказаного процесу.

Перейдемо до конкретнішої характеристики причин труднощів процесу адаптації дітей до навчання в школі. У дитини 6-7 років, як зазначається в дослідженні О.Марінушкіної та Г.Шубіної, процеси збудження переважають над гальмуванням; чим менша дитина, тим яскравіше виражений процес гальмування. Тому в дітей 6-7 років мимовільна увага переважає довільну.

Діти у віці 5-7 років можуть зберігати активну увагу лише впродовж 10-15 хвилин, не більше [7, с.11].

Шестирічки за своїм психічним розвитком — дошкільники, провідна діяльність у них — гра; семірічки — молодші школярі, провідна діяльність яких — навчання.

Для того, щоб відбувався процес формування довільної уваги, психолог рекомендує дитині «брати участь у сюжетно-рольових іграх, образотворчій діяльності, конструюванні, аплікаційній діяльності тощо. Утримувати увагу може жвава, емоційна, виразна мова» [7].

Відомо, що в грі формуються передумови навчальної діяльності. Тому навчання шестирічок має відбуватися через гру. А психологу заради вказаної мети рекомендується проводити різного роду діагностику, вправи на розвиток уваги, створити корекційно-розвивальну програму.

Для успішного навчання необхідна сформованість компонентів навчальної діяльності: навчальне завдання, навчальні дії та дії контролю й оцінки. Для сприйняття навчального завдання, переконують практичні психологи О.Марінушкіна та Г.Шубіна, «дитині необхідна опора не на наявну ситуацію, а на зміст, що складає її контекст, розуміння позиції дорослого та умовного змісту його запитань, підпорядкування поведінки та дій дитини певним нормам і правилам [7, с.11]. Навчальна діяльність передбачає високий рівень контролю, який повинен базуватися на адекватній оцінці дій і можливостей».

Процес адаптації до шкільного життя викликає в дітей певні складнощі, перелік яких наводить у своїй статті Ю.Таланова. Це і проблеми спілкування з однокласниками та вчителями, і емоційна збудженість, зниження самоконтролю, тривожність, і симптоми соматичних захворювань, і недостатність уваги на уроках та зауреші в себе [10, с.17]. Основна мета психологічного супроводу — це формування у першокласників характеристик психологічно здорової особистості. Зокрема, йдеться про прийняття себе, своїх позитивних якостей і недоліків; пізнання власної цінності й унікальності, своїх здібностей і можливостей; прийняття інших людей; пізнання цінності й неповторності кожної людини; добре розвинуту рефлексію, уміння розпізнавати свої емоційні стани, мотиви поведінки; стресостійкість, уміння знаходити власні ресурси в скрутному становищі.

Мета психолога в даній ситуації — допомогти кожному учню «безболісно адаптуватися до нової ситуації (тобто пристосувати школу до дитини, а не тільки дитину до школи)» [10, с.17]. Дії психолога мають бути спрямовані в русло розвитку в першокласників співчуття, кращого розуміння себе та інших, розвитку уміння бути в злагоді з самим собою. Варто створити умови для самовираження, рефлексії, навчати дітей прийомам саморелаксації, зняття м'язового напруження, викликаного психічним. Також психолог допомагає дитині усвідомити своє «Я», підвищити самооцінку, подолати внутрішні конфлікти, страхи, агресивні тенденції, зменшити тривожність, гармонізувати міжособистісні стосунки в дитячому колективі. Для цього використовуються наступні методи: ігри за правилами (вербальні, рухливі, сюжетно-рольові), читання художніх творів, бесіди, розповіді дітей, імпровізації, вільне і тематичне малювання, тілесно орієнтовані вправи.

Для дитини бути школярем — означає отримати не лише новий статус приналежності до світу дорослих, а також визнання оточенням її дорослості. У першокласника з'являються як нові права, так і нові обов'язки. Процес адаптації тісно пов'язаний з тим, наскільки дитина здатна відповідати новим вимогам.

Період пристосування першокласника до шкільного навчання має супроводжуватися зростанням внутрішньої напруженості, підвищенням рівня тривожності та зниженням самооцінки.

Підтримуючи погляди А.Гончарової-Чагор, зазначимо, що психологічне напруження є результатом реакції на зміну оточення. «Не всі діти знають, чим відрізняється вчитель від вихователя, уроки від занять. Іноді буває й так, що батьки залякують своїх

дітей прогнозами про майбутнє навчання в школі, намагаючись розбудити свідомість своїх малюків» [3, с.16]. Звичайно, дорослі не бажають дітям поганого, але на дітей такі прогнози можуть впливати до негативно.

Заціпокоєння викликають також діти, які до вступу в школу не відвідували дитячих закладів. Часто такі діти не вміють налагоджувати стосунки з ровесниками та дорослими, які не входять до кола їх звичного спілкування.

Сприятливі умови допомагають через деякий час стабілізувати емоційне самопочуття, яке впливає на зменшення або зниження внутрішньої напруженості та покращення продуктивності навчальної діяльності. Іноді трапляються випадки, коли процес звикання до школи сильно затягується або так і не відбувається впродовж усього першого навчального року. Ускладнення адаптації може негативно вплинути на особистісний розвиток дитини.

Причинами незадовільної адаптації А.Гончарова-Чагор вважає наступні: стан здоров'я дитини, стан психофізичного розвитку, рівень психологічної готовності до навчання в школі, стиль викладання вчителя, характер сімейного виховання [3].

Деадаптація — це «утворення неадекватних механізмів пристосування дитини до школи у формі порушень в навчанні й поведінці, конфліктних стосунків, психосоматичних захворювань і реакцій підвищеного рівня тривожності, викривлень у розвитку особистості» [3]. Учень несвідомо прагне відчуження, не приймає норми та правила соціуму. Першокласник не пристосований до предметної сторони навчальної діяльності, не здатний довільно керувати своєю поведінкою, не може прийняти темп шкільного життя. Іноді трапляються шкільні неврози або фобії школи.

З дітьми, які дезадаптовані до навчання в шкільних умовах, спершу слід проводити індивідуальну роботу (консультування чи психотерапію з фахівцем), потім психолог може приєднати їх для подальшої роботи до корекційно-розвивальної групи. Паралельно психолог проводить роботу з сім'єю та вчителем, метою якої є встановлення причин, які призвели до порушень у особистісній сфері дитини, він визначає шляхи їх усунення. З батьками бажано проводити групові заняття, їм також надають рекомендації.

Для батьків першокласників можна провести батьківські збори, де психолог ознайомить слухачів з необхідністю проведення дослідження, його результатами (в загальному вигляді) та дасть відповіді на запитання.

На виступах перед батьками та вчителями психологу слід уникати розголошення інформації, яка висвітлює індивідуальні результати діагностики.

«Групові заняття слід проводити в ігровій формі. Ігрова діяльність вчить дітей керувати своєю поведінкою та через взаємодію з ровесниками розширює можливості кожної дитини. Створення ситуацій успіху допомагає дітям самостверджуватися, відчувати впевненість у собі, що сприяє ефективнішому засвоєнню знань» [3, с.18]. Однак дітям буває складно висловлювати свої думки та почуття, звертатися до інших, отримувати зворотній зв'язок. Том

комунікативних умінь є важливим чинником корекційної роботи. До того ж тренування спонтанного мовлення учнів сприяє формуванню операцій мислення, логічних умовиводів.

Слід зауважити, що не всі першокласники розуміють, для чого їм потрібно вчитися. Тому формування навчальної мотивації є містком до того, щоб дитина навчилася вчитися, а найголовніше – отримувати від цього задоволення.

Завданням психологів є створення для учнів таких умов, які б сприяли подоланню труднощів, пов'язаних з адаптацією до школи. Старання дитини обов'язково мають бути визнаними. Позитивна оцінка і добре, тепле ставлення необхідні дитині для хорошого самопочуття, для формування в неї такої важливої риси, як впевненість у собі та своїх можливостях. Не рекомендується порівнювати дитину з іншими дітьми. Краще порівняти її з такою, якою вона була вчора чи, можливо, буде завтра. Не варто обговорювати при дитині проблеми її поведінки, адже вона може подумати, що конфлікти неминучі і продовжуватиме провокувати їх.

Сучасне суспільство ставить дуже високі вимоги до навчання й виховання дітей. Тому, закономірно постає питання створення умов для повноцінного фізичного, психічного, соціального та духовного розвитку дитини. Необхідно виховувати людину, здатну будувати нову демократичну державу. Психолог має допомогти учням відчувати себе впевненими, уміти успішно адаптуватися до соціальних змін, бути психологічно стійкими, розвивати здатність до самоорганізації та саморозвитку.

У центрі уваги психолога – шкільне дитинство. Основа основ усього – навчання, дружба, любов. Це величезна відповідальність.

Взаємини психолога і дітей слід будувати на любов'язності, уважності, витримці, довірі, відвертості, доброзичливості, враховуючи їхню підвищену втомлюваність і пов'язану з цим нервовість поведінки.

1. Антоненко І. Психологічний супровід інноваційного проекту / І. Антоненко // Сільська школа України. - 2007. - №8. - С. 45-48.
2. Васильєва Т. Психологическая служба в школе / Т. Васильєва // Психология обучения. - 2002. - №6. - С. 14-27.
3. Гончарова-Чагор А. Адаптація першокласників до школи / А. Гончарова-Чагор // Психолог. - 2006. - №11 (березень). - С. 16-19.
4. Заяць А. Програма профілактики дезадаптації дітей початкових класів / А. Заяць // Директор школи. - 2004. - №35 (вересень). - С. 30-31.
5. Ковалева Е. Социально-психологическая адаптация первоклассников к школе / Е. Ковалева / Відкритий урок: розробки, технології, досвід. - 2004. - №13-16. - С. 124-127.
6. Корнієнко Л. Психологічна служба – потреба часу / Л. Корнієнко // Психолог. - 2007. - №29 (серпень). - С. 3-5.
7. Марінушкіна О., Шубіна Г. Труднощі навчання і виховання першокласників та шляхи їх подолання / О. Марінушкіна, Г. Шубіна // Психолог. - 2005. - №36 (вересень). - С. 11-16.
8. Пикалова Г.В. Психологическое обеспечение учебно-воспитательного процесса / П. Г. Викалова // Завуч. - 2006. - №1. - С. 87-100.
9. Силенко Н.П. Бути учнем-невдахою – це завжди? / Н.П. Силенко // Позакласний час. - 2007. - №10. - С. 103-104. - (Поради психолога).
10. Таланова Ю. Психолого-педагогічний супровід першокласників: програма «Психологічна абетка» / Ю. Таланова // Початкова освіта. - 2007. - №2 (січень). - С. 17-23.
11. Хоменко З. Практичні психологи – вчителю / З. Хоменко // Завуч. - 2007. - №14 (308). - С. 7.

УДК 159.923

Зоряна СПРИНСЬКА,
викладач кафедри практичної психології
Дрогобицького державного педагогічного
університету ім. І. Франка

ПСИХОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКІВ ГЕНДЕРУ З РІЗНОМАНІТНИМИ ВЛАСТИВОСТЯМИ ОСОБИСТОСТІ

У статті здійснено психологічний аналіз феномену гендера; представлені результати емпіричного дослідження взаємозв'язків показників гендера та різноманітних властивостей особистості.

Ключові слова: гендер, маскуліність, фемініність, андрогінність.

В статті представлений психологічний аналіз феномена гендера; подані результати емпіричного дослідження взаємозв'язків показників гендера та різних властивостей особистості.

Ключевые слова: гендер, маскулиность, феминность, андрогинность.

In the article the content of the concepts «gender» is considered. The result of the empiric research dealing with the connection of «gender» and different peculiarities of a person are presented.

Key words: gender, masculinity, femininity, androginity.

Постановка проблеми. На сьогоднішній день активного розвитку набули так звані гендерні студії, що розробляють нові теоретичні та пізнавальні перспективи, через що в останні два десятиріччя відбулось переосмислення проблеми стосунків статей.